

Okvirni načrt delovanja Zveze Sožitje v letu 2018

(splošna obrazložitev)

Zveza Sožitje je nacionalna reprezentativna invalidska organizacija ustanovljena leta 1963. V njo je trenutno združenih 52 društev, ki teritorialno pokrivajo celotno Slovenijo. Zveza Sožitje je z odločbo št. 116-02-007/03-009 z dne 27.09.2004 pridobila status reprezentativne invalidske organizacije. Preko društev je trenutno v Zvezo Sožitje včlanjenih več kot 15.600 oseb. Formalno deluje tako Zveza Sožitje kakor tudi društva na podlagi določil Zakona o društvih in Zakona o invalidskih organizacijah. Kot reprezentativna invalidska organizacije si vseskozi prizadevamo biti enakopraven sogovornik zakonodajalcem in drugim institucijam, s katerimi smo vsebinsko povezani.

Zveza Sožitje se financira v pretežni meri iz sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij Republike Slovenije. Že vrsto let si prizadevamo pridobiti tudi druge vire, predvsem sredstva različnih ministrstev. Delež sredstev FIHO se z leti počasi znižuje, kar je bil tudi naš cilj. Zavedamo se, da so viri FIHO lahko izredno nestabilni, saj se je v preteklosti višina sofinanciranja med letom korigirala zaradi izrazitih odstopanj v prilivih na FIHO tako navzgor, kakor tudi navzdol. Ob velikih nihanjih pa je težko realizirati plane v predvidenem obsegu. V zadnjih dveh letih se delež sredstev, ki jih prejemo na podlagi razpisa od MDDSZ večja, saj smo bili uspešni kar na treh razpisih. V večini naše ministrstvo sofinancira zaposlene delavce na programih, vendar ne v celoti. Razliko moramo na Zvezi Sožitje kriti iz drugih virov, kar je lahko tudi finančno zelo obremenjujoče.

1. Delovanje Zveze Sožitje

Zveza Sožitje je planirala sredstva v približno istem obsegu, kot v preteklem letu. Na tem področju ne planiramo več zaposlovati novih sodelavcev. Pri prikazovanju stroškov delatistih zaposlenih, ki delujemo tako na postavki delovanje, kakor tudi na postavki izvajanje posebnih socialnih programov, bomo uporabili enako metodologijo in enaka sodila, kot smo jih uporabili v preteklem letu.

Materialni in drugi stroški bodo v letu 2018 ostali v primerljivih obsegi. Planiran je samo rahli porast, ki je vezan na oceno gibanja stroškov v letu 2018.

Tako kot v preteklosti smo pri postavki upravljanje in organizacijske dejavnosti upoštevali stroške planiranih sestankov odborov, komisij in izvedbo redne volilne skupščine, predvidenega posveta predsednikov v januarju, morebitnega izobraževanja in instruktaznega svetovanja društvom ter aktivnega sodelovanja z različnimi domačimi in tujimi organizacijami

(Skupnost organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami, Socialna Zbornica, NSIOS, Inclusion Europe, Inclusion International). Stroški upravljanja in organizacijske dejavnosti bodo v prihodnjem letu primerljivi s stroški tekočega leta.

2. Posebni socialni programi Zveze Sožitje

Zveza Sožitje na državnem nivoju trenutno izvaja devet posebnih socialni programov in tako planiramo tudi v prihodnjem letu. Dva največja programa na državni ravni, to sta program VŽU in družinski programi so nadgradnja programov, ki se izvajajo v lokalnih društvih preko celega leta. Program osebne asistencije pa je sicer definiran kot državni program, vendar se v celoti izvaja v lokalnem okolju. Nacionalni programi se izvajajo na državnem nivoju predvsem zaradi števila udeležencev in s tem povezanih aktivnosti, strokovnih priprav in finančne vrednosti programov, ki praviloma presegajo izvedbene možnosti lokalnih društev.

Posebni socialni programi, ki jih izvaja Zveza Sožitje so:

1. Vseživljenjsko učenje OMDR
 - a. Usposabljanje za samostojno in aktivno življenje
2. Družinski programi
 - a. Štiriletni cikel
 - b. Ohranjanje psihofizičnega zdravja OMDR in njihovih družin
 - c. Zgodnja obravnava
3. Osebna asistenca
4. Dnevni center
5. Posebne strokovne pomoči – pravna pomoč
6. Informativna in publicistična dejavnost
7. Zagotavljanje prilagojenih prevozov invalidov
8. Organiziranje in izvajanje športa in rekreacije OMDR
9. Spodbujanje in izvajanje kulturnih dejavnosti

1. Vseživljenjsko učenje oseb z motnjami v duševnem razvoju

Program vseživljenjskega učenja (VŽU) je sestavljen iz enega sklopa – Usposabljanje za samostojno in aktivno življenje OMDR. Namenjen je izključno osebam z motnjami v duševnem razvoju. Izvaja se že vrsto let.

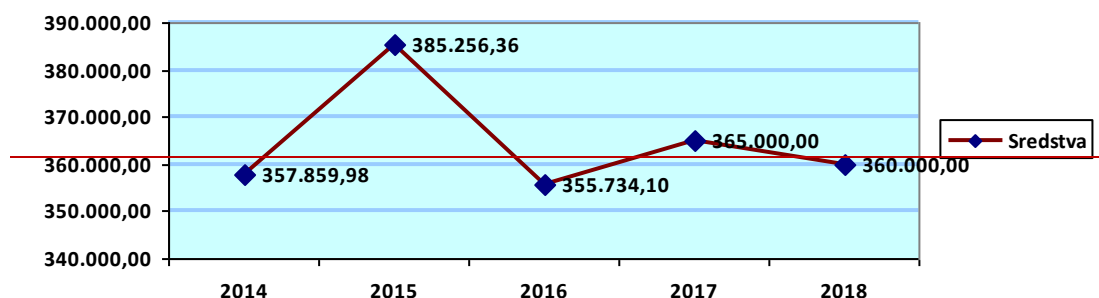
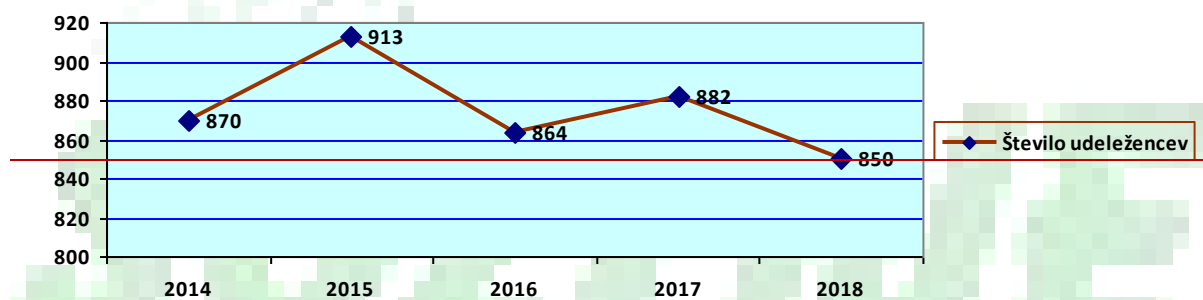
Vključene so tako najtežje prizadete osebe z motnjami v duševnem razvoju, kakor tudi tiste z zmerno, težjo ali težjo motnjo. Program se izvaja v skupinah, ki se s svojimi aktivnostmi

prilagajajo sposobnostim udeležencev. Tako se nekateri učijo osnovnih veščin, drugi pa nadgrajujejo in razvijajo čim bolj samostojno življenje ter s tem pogosto dokazujejo sposobnosti, ki bi jim jih okolica le težko pripisala. Hkrati pa vse udeležence, vsakega v okvirih njegovih sposobnosti, preko različnih vodenih aktivnosti stimuliramo k čim bolj aktivnemu in zdravemu načinu življenja.

Glede na pričakovane procese deinstitalizacijo bomo intenzivirali izvajanja tistih vsebin, ki so pomembne za samostojno življenje v skupnosti. Za prihodnje leto planiramo izvajati trening veščin vsakodnevnega življenja in samozagovorništvo v manjših skupinah (4-6 udeležencev) na lastni lokaciji v Postojni, v kolikor pa bomo imeli možnosti, pa bomo take skupine organizirali tudi kje drugje. Na žalost tega do sedaj še nismo mogli realizirati.

Udeležence programa vseživljenjskega učenja bodo glede na v naprej določeno število oseb za posamezno društvo izbirala društva sama na podlagi sprejetih kriterijev. Pri tem programu se že vrsto let srečujemo z izredno velikim številom zainteresiranih uporabnikov. V preteklosti smo zaradi varnosti izvedbe in finančne vzdržnosti programa uvedli v tem programu kvote, ki pa jih bomo morali za leto 2018 korigirati. Trenutno namreč finančna sredstva omogočajo udeležbo na tem programu do 850 udeležencev. Zaradi tega v društvih do sedaj (razen v letu 2015) niso mogli nadomestiti tistih prijavljenih, ki so po prijavi zboleli ali pa se iz drugih opravičljivih razlogov programa niso mogli udeležiti. S predlagano spremembo kvote bodo društva v teh primerih lahko svoje člane, pod v naprej določenimi pogoji, lahko tudi nadomeščala.

OCENA:

2. Družinski programi

Družinski programi so namenjeni obravnavi celotne družine. Preko različnih tehnik poizkušamo informirati, izobraziti, predvsem pa usposobiti celotne družine za čim bolj kvalitetno življenje. Program je sestavljen iz treh sklopov: štiriletni cikel, psihofizično ohranjanje zdravja OMDR in njihovih družin, ter zgodnja obravnava OMDR in njihovih družin.

Štiri letni cikel usposabljanja mladih družin - ta sklop poimenujemo tudi šola za starše otrok z zmerno, težjo, težko in kombinirano motnjo v duševnem razvoju (vendar iščemo bolj primerno, predvsem pa razumljivo in krajše pojmovanje). Osnovni princip temelji na tem, da gre vsaka prijavljena družina v razdobju štirih let skozi štiri vsebinsko različne dele tega podprograma. Tako izobražujemo in usposabljammo starše in druge družinske člane, ki živijo z OMDR. Posredujemo jim različna znanja in jih usmerjamo v različne oblike pomoči za njihove otroke, kakor tudi za njih same. Podprogram se izvaja skupinsko, saj je pomembna tudi skupinska dinamika ter pomoč udeležencev med seboj. Skupina se izoblikuje v prvem letu, nato pa ista skupina skupaj z istim vodjem ter ekipo nadaljuje skozi vsa štiri leta. Program aktivnosti in vsebin se pripravi skupaj z vodjo na začetku vsakega leta, saj je vsaka skupina posebna s povsem specifičnimi udeleženci ter težavami. V štirih letih se tako razvrstijo strokovnjaki in specialisti, ki s svojim znanjem in vedenjem omogočijo družinam lažje soočanje z drugačnostjo otroka in preko tega tudi lažje vključevanje vseh družinskih članov v okolje.

Za vsako posamezno leto program predavanj in delavnic pripravijo koordinatorji, ki najbolje poznajo skupino, udeležence ter njihove potrebe. Tako lahko sodeluje vsaka skupina v štirih letih z različnimi strokovnjaki, odvisno od izraženih potreb in interesov skupine. Program se izvaja praviloma v tedenskih ciklih, vendar smo pred dvema letoma pričali z izvedbo programa na način dveh podaljšanih vikendov. Ugotovili smo namreč, da si v sedanjih razmerah (dopusti) nekateri starši lažje udeležijo programa ki se izvaja na tak način.

Na Zvezi Sožitje že vrsto let ugotavljamo, da se mlade družine zaradi različnim razlogov težko vključujejo v programe tako na lokalni ravni, še posebej pa na državni ravni. Seveda obstajajo med društvu tudi svetle izjeme, katerih delo bi bilo potrebno posnemati.

Že v letu 2016 smo poizkusno organizirali dva sklopa vikend predavanj/delavnic z različnimi vsebinami. Podobno smo organizirali tudi v letu 2017, vendar smo glede na prijavljene izvedli le eno vikend delavnico. Za prihodnje leto bomo način izvajanja teh delavnic še bolj prilagodili in odprli tudi tistim zainteresiranim, ki bi se delavnic udeležili vendar na lokaciji ne bi bivali.

Družinska rehabilitacija in ohranjanje psihofizičnih sposobnosti oseb z zmerno, težjo, težko in kombinirano motnjo v duševnem razvoju in njihovih družin - ta sklop je zasnovan kot oblika vodenega dela v skupini, v katero so vključeni vsi družinski člani, z elementi samopomoči ter informiranja in izobraževanja. Je eden od najstarejših posebnih socialnih programov, ki jih izvaja Zveza Sožitje. Na tem programu različni strokovnjaki podajajo raznovrstne vsebine, od učenja sprostitev tehnik, primerne rekreativne aktivnosti, pregleda zakonodaje, do vodenih aktivnosti vseživljenjskega učenja za OMDR. Predvsem v tistih skupinah, v katerih so udeleženci zaradi starosti ali drugih dejavnikov bolj obremenjeni, pa bomo poskrbeli tudi za dodatno pomoč (posebne spremljevalce za skupine s starostniki).

Namen programa je:

- pomagati družinam da ohranjajo že pridobljene sposobnosti oz. jih usposobiti za vzpostavljanje kvalitetne komunikacije z okolico,
- utrjevati samozavest družine kot celote in vseh njihovih družinski članov
- ohranjanje socialne mreže,
- izmenjava izkušenj med družinami,

kar skupno pomaga pri doseganju zastavljenega cilja, to je preprečiti socialno izključenost družin z OMDR. V letu 2018 bomo že šestič organizirali tudi posebno skupino, ki bo vključevala družine z večjim številom članov (5 ali več). Seveda pa se bo komisija glede izvedbe sklopa, v skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi, prilagajala potrebam.

Zgodnja obravnava otrok, se je v preteklosti izvajala v treh centrih za zgodnjo obravnavo (Kranj, Novo Mesto, Ptuj). Strokovnjaki iz različnih področij s praktičnimi vajami učijo starše različnih tehnik, ki jih potem ti izvajajo s svojimi otroci vsakodnevno doma. Strokovnjaki ob posameznih terapijah spremljajo razvoj posameznega otroka in njemu prilagodijo razvojne aktivnosti. Izvajanje programa, tako lokacijsko kot vsebinsko, pa bo v letu 2018 odvisno od uveljavitve Zakona o celostni zgodnji obravnavi otrok s posebnimi potrebami in njihovih družin oziroma od izvedbe pilotskega projekta Zgodnje obravnave.

Na zvezi Sožitje se nam zdi potrebno za podporo družinam z majhnimi otroci s posebnimi potrebami vzpostaviti odprti telefon, preko katerega bomo podajali informacije o sistemskih in drugih možnih pomočeh. To načrtujemo že vrsto let, vendar nam zaradi pomanjkanja sredstev v preteklih letih to ni uspelo realizirati.

3. Osebna asistenca

V letu 2015 smo na zvezi Sožitje prvič začeli izvajati program Osebna asistenca. Zaposlili smo dva osebna asistenta: enega v Ljubljani in enega v Mariboru. V letu 2016 pa smo dodali osebne asistente še v Kamniku, na Ptuju in v Murski Soboti. Tako imamo sedaj 5 osebnih asistentov. Koncem leta 2017 smo zaradi večjega števila uporabnikov prenesli izvajalca osebne asistence iz Ptuja v Ormož, vendar bo osebna asistentka tudi v prihodnje pokrivala uporabnike tudi iz Ptuja. Ta program si želimo predvsem razviti v smeri omogočanja čim večje samostojnosti samih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Preko rezultatov evalvacije programa bomo konkretnije opredelili aktivnosti, ki so za doseganje cilja potrebni ter obseg izvajanja programa pri uporabnikih.

4. Dnevni center

Dnevni center, ki se nahaja v prostorih Zveze Sožitje na Samovi 9 v Ljubljani je predvsem namenjen tisti kategoriji oseb z motnjami v duševnem razvoju, ki zaradi prezasedenosti obstoječih Varstveno delovnih centrov niso vključeni v nobeno organizirano varstvo in tisti skupini uporabnikov, ki zaradi pridruženih motenj potrebujejo bolj individualno obravnavo in delo v manjših skupinah.

Dnevni center bo tudi v prihodnjem letu za uporabnike odprt vsak dan v povprečju med 9,00 in 13,00 uro, vendar bomo urnik po potrebi tudi prilagajali uporabnikom. Nadaljevali bomo tudi z organizacijo prevozov tistih uporabnikov, ki sami ne zmorejo uporabljati javnih prevoznih sredstev.

Z aktivnostmi, ki jih v Dnevnem centru izvajamo, uporabniki predvsem:

- pridobivajo in ohranjajo socialne veščine, potrebne za življenje v širši skupnosti;
- ohranjajo pridobljena znanja (pisanje, branje, računanje ipd.);
- pridobivajo nova znanja preko različnih medijev (predvsem z uporabo IT tehnologije – računalnikov in projektorjev ter ostalih orodij);
- razvijajo ročne spretnosti in ustvarjalnost;
- pridobivajo in ohranjajo fizično kondicijo;
- pridobivanje in ohranjanje vsakodnevnih spretnosti, potrebnih za čim bolj samostojno življenje.

Aktivnosti v Dnevnem centru so namenjene zlasti ohranjanju tistih pridobljenih znanj in veščin, ki so si jih posamezniki pridobili v času šolanja in v okolju, kjer živijo. V programu je zaposlen en strokovni delavec polni delovni čas in pomočnica, ki v Dnevnem centru dela polovičen delovni čas.

5. Posebne strokovne pomoči

V okviru tega programa se izvajajo redna pravna svetovanja, ki jih imamo organizirana dvakrat tedensko na sedežu Zveze. Svetovanja izvaja diplomirana pravnica ga. Vesna Rebronja. Na tem področju se kažejo velike potreb, tako da bomo v skladu z finančnimi možnostmi program izvajali v prihodnjem letu v enakem ali povečanem obsegu kot do sedaj.

6. Informativna in publicistična dejavnost

Kvalitetna informiranost je za populacijo oseb z motnjami v duševnem razvoju, oz. predvsem za njihove svojce, ena ključnih za uveljavljanje svojih pravic, hkrati pa lahko samo na ta način spremljajo razvoj različnih strok, ki se dotikajo skrbi za OMDR. Ker gre za vseživljenjsko stanje je seveda različnih strokovnih vej, ki se v posameznem obdobju v življenje OMDR vključujejo, neverjetno veliko. Preko Našega zbornika (glasilo zveze Sožitje) lahko starši in vsi, ki se jih ta tematika dotika, na dostopen način pridobijo potrebne informacije. Razen te publikacije v Sloveniji trenutno nimamo nobene druge, saj so ostale namenjene izključno strokovni javnosti in so za laike dokaj nerazumljive. Naš zbornik financiramo s sredstvi FIHO, saj smo za donatorje ali sponzorje zaradi populacije, ki jo pokrivamo dokaj nezanimivi. V letu 2018 planiramo izdati 6 izvodov Našega zbornika.

Na podlagi ocene in sklepa Založniškega sveta in ocene možnosti financiranja pa bomo v letu 2018 morda lahko izdali tudi kakšno strokovno delo naših ali tujih strokovnjakov.

7. Zagotavljanje prilagojenih prevozov invalidov

Zveza Sožitje ima trenutno deset kombiniranih vozil, ki so razporejena po celotni Sloveniji in jih uporabljajo društva. V Sloveniji je kar 40% odraslih OMDR, ki niso vključeni v nobeno od organiziranih oblik skrbi. Nekaj od teh se vključuje v aktivnosti društev na lokalnem nivoju. Brez organiziranih prevozov bi bilo popolnoma ne-vključenih še bistveno več. Država zaradi sistema urejanja in organizacije skrbi za OMDR ne pokriva celotne populacije ne s programi, še posebej pa ne s prevozi. Posamezne odrasle OMDR pa si s svojimi prihodki niso sposobne organizirati drugačne vrste prevozov.

8. Organiziranje in izvajanje športa za OMDR

Navajanje na gibanje je za OMDR izrednega pomena. Športna aktivnost je pomembna zaradi ohranjanja zdravja in osnovne fizične kondicije posameznika. Hkrati pa je pri OMDR pomembna tudi zaradi uravnavanja telesne teže, saj za razliko od druge populacije OMDR telesne teže ne morejo uravnavati razumno, v povezavi s fizično aktivnostjo. Zaradi tega se

pri tej populaciji pogosto dogaja, da so pretilni, posledično pa se pojavljajo zaradi tega tudi zdravstvene težave. V okviru Specialne olimpijade Slovenije se izvajajo različne športne aktivnosti na način, prilagojen tej populaciji. OMDR se izredno težko oziroma v izredno redkih disciplinah lahko vključujejo v športne aktivnosti, ki jih organizirajo običajna športna društva. V nobenem primeru pa v takem, neprilagojenem okolju niso konkurenčni. V sklopu tega programa organiziramo tudi tekmovanje v osnovnih spretnostih za osebe z najtežjo in kombinirano motnjo (MATP). Sistemsko na nivoju države ali posameznih občin te aktivnosti niso urejene, običajno tudi ne financirane. Razen Zveze Sožitje preko Specialne olimpijade Slovenije sistemsko na področju invalidskega varstva za to ne skrbi nihče.

9. Spodbujanje in izvajanje kulturne dejavnosti

Osebe z zmerno, težjo, težko in kombinirano motnjo v duševnem razvoju nimajo razen v tem programu nikjer možnosti predstaviti svoje umetniške izdelke oz. pokazati rezultate svojega celoletnega prizadevanja. OMDR pa to priznanje potrebujejo tako, kakor vsi ki ustvarjajo. Priznanje jim dvigne samospoštovanje in samozavest, hkrati pa preko te njihove aktivnosti tudi širša javnost bolje in lažje spoznava svet teh oseb. V letu 2018 planiramo v okviru finančnih možnosti sofinancirati vse dogovorjene aktivnosti, ki se bodo izvajale v naslednjem letu (republiško revijo OMDR "Zapojmo, zaigrajmo in zaplešimo", glasbeno kolonijo Orfovi dnevi, različne likovne razstave in festival folklornih skupin).

Za **programe na lokalni ravni** se poslužujemo sistema predhodnih evidentiranj in razpisov, saj je glede na našo številčnost to edina možna pot. Tako to velja za programe izobraževanj v lokalnih društvih, namenjenih tako družinam, kakor samim OMDR. Glede na to, da so večinoma ti programi tudi opredeljeni kot naša prednost, so zaradi velike aktivnosti lokalnih društev tudi nenehno v porastu. Seveda pa se vsi zavedamo, da so pogosto programi na državni ravni samo nadgradnja celoletnega dela v lokalnih društvih. V letu 2018 načrtujemo v okviru naših finančnih možnosti še naprej nuditi pomoč lokalnim društvom tako za izvajanje programov društev na lokalni ravni, kakor tudi za njihovo osnovno delovanje. Zaradi izredno velikega števila društev je višina pomoči, ki jo prejme posamezno društvo, relativno nizka, je pa zato skupni znesek v finančnem planu visok.

3. Naložbe na državni ravni

- Zamenjava strešne kritine.
- Obnova pritličja (dvorane) na Samovi 9 – predvsem elektrike in opleska.
- Obnova kletni prostorov objekta na Samovi 9 – sanacija po poplavi.

- Obnova garsonjere v celoti.
- Osebni avto.
- 2 osebna računalnika s pripadajočo opremo in 1 prenosnik.
- Nabava 2 ognjevarnih omar.
- Vzpostavitev videofona

Ljubljana, september 2017

Pripravila:
Mateja De Reya

